

Hiç Bilmediğim Şey Beyefendi! Nasıl Yaparım?” Yazıdan Karakter Tahlili – Aziz Nesin

Olay 1944'te geçer. Ben o zaman bir günlük gazetede ayda yetmiş liraya çalışırdım. Sabah saat dokuzdan, onikiye kadar iktisat ve eğitim muhabirliği yapardım, öğleden sonra da adliye muhabirliği... Ayrıca hergün bir anket yada röportaj yazmaya da mecburdum. Akşam oldu mu, gazetenin günlük hikayesini, sonra hergün bir fıkra yazardım. Gece, radyoları dinler, Ankara haberlerini telefonla alır, patron bir yabancı dergiden çevrilecek bir yazı vermişse, gece onikiden sonra da bu çeviriyi yapardım. Arada vakit kalırsa, sekretere de yardım ettiğim olurdu. Bütün bunların karşılığında hepsi hepsi yetmiş lira... Yetmiş lirayı adama öyle kolay kolay vermezlerdi Babali'de o zaman. Yağma yok! iki aylık staj diye iki yıl stajyer kadrosunda, parasız çalıştırırlardı.

Yüzümü kızartmış, iki aylık staj sürem dolunca patrona durumumun ne olacağını sormuştum. Patron,

— Senden umutluyum, iyi bir gazeteci olacaksın! Sana şimdilik elli lira aylık veriyorum. Yalnız gazetede çapraz bulmacaları da sen yapacaksın! demişti.

Bu «şimdilik elli lira» beş ay sürdü. Beş ay sonra bir çıkış daha yaptım, aylığım beş lira arttı. Her üç ayda bir, beşer lira arta arta sonunda aylığım yetmiş lira oldu.

Son bir çıkış daha yaptım. Patron beni karşısına aldı:

- Ne parası! Seni ünlü bir yazar yaptık, senin bize üste para vermen gerekir.

Yüzsüzlüğü ele aldım. Ama ne de olsa patron, bana göre sabıkalı yüzsüzlerden...

- Bana bak! dedi, yazıdan karakter tahlili yapabilirsen, aylığına beş lira daha zam yaparım.

- Hiç bilmediğim şey Beyefendi! Nasıl yaparım?

- Yaparsın, yaparsın!..

Aylık oldu yetmiş beş. Ama ben de okurların el yazılarından karakterlerini tahlil edecektim. Bizim gazete, bir hafta üst üste birinci sayfada ilan verdi:

«Gazetemiz okurlarına yararlı olmak için, büyük fedakarlıklarla, dünyanın en ünlü yazıdan karakter okuyan Grafoloji uzmanı Herr von Rude Schmit'i Almanya'dan memleketimize davet etmiştir. Değerli okurlarımız, el yazılarıyla bize bir satır yazıp gönderirlerse, Profesör Dr. Herr von Rude Schmidt, yazı sahiplerinin karakterlerini gazetemize yazacaktır.»

Elbette, dünyanın en ünlü Alman grafologu Profesör Doktor Herr von Ruder Schmidt'in kim olduğunu anladınız. Ayda beş liranın hatırı için profesör olmuştum.

Meğer karakterini öğrenmek isteyen ne de çok insan varmış!.. Her gün gazeteye yüzlerce mektup yağıyordu. Bu yüzden gazetenin satışı arttı. Patron, yazıdan karakter anlamanın yöntemini öğretti bana:

- Herkes, kendisinde iyi şeyler, iyi huylar olduğunu sanır. Başarısızlığını, şanssızlığından bilir. Ona göre yaz!..

Ben de hep genel yargılar üzerinde duruyordum. örneğin şöyle:

«Siz çok düzenli, titiz bir hanımsınız. Ama ara sıra dağınık olduğunuz da belli. Her türlü mutluluğa layıksınız. Temiz bir ruhunuz var. içten bir insansınız.»

Yazdıklarım, kimsenin karşı gelemeyeceği şeyler...

Hiç unutmam, bir gün bir el yazısı geldi. Biz bir satır gönderin dediğimiz halde, adam, beş sayfa yazmış, göndermiş. Ben de karakterini şöyle tahlil ettim:

«Siz konuşmasını çok seven ama zevkle sözünü dinletmesini bilen bir insansınız. Mesleğinizin söz üzerine dayanan bir iş olduğu anlaşılıyor. Konuşmak yoluyla hayatta başarı kazanacaksınız.»

Bu yazının gazetede çıktığı günün akşamı, patron telaşla odama geldi,

- Sen, dedi. Osman Yüzeri adında birisi için gazetede ne yazdın?..

- Bilmem... Gazeteye bakalım!

Baktık, hakkında yukarıda söylediklerimi yazdığım adam.

Patron,

- Adam geldi, ille yazıdan karakter okuyan uzmanı göreceğim! diye tutturdu, dedi.

- Ne yapacağız şimdi?

- Yapacak bişey yok. Sen Alman olacaksın... Ben de senin tercümanım...

- Siz Almanca bilir misiniz?

- Yooo. Fransızca bilirim...

Hemen sağa sola koştular. Bir Almanca bilen buldular. Hepsi iyi hoş ama ben nasıl Almanca cevaplar vereceğim?

Adam odaya girdi Patrona baktı, Fransızca'dan Almanca'ya tercüme edecek adama baktı:

- Kimdir efendim profesör?

Beni gösterdiler. Adamın gözü tutmadı. Çünkü ben Alman'a değil, Japon'a benzerim.

- Lütfen, sayın profesör Dr. Herr von Ruder Schmidt'e hayranlığımı söyleyin. Karakter tahlillerinde çok şaşırtıcı isabet var. Ben avukatım, sayın doktor da benim söz sanatçısı olduğumu bilmişler.

Patron bu lafları, Türkçe'den Fransızca'ya çevirdi. öbür arkadaş Almanca olarak bana ilettiler. Şimdi sıra benim Almanca cevap vermeme gelmişti. Bir kelime de Almanca bilmem. İşi tatlıya bağlamak için teşekkür yerine avukatın elini sıkıp atlatayım dedim. Alman aksını ile "Yah!

Şöohn, zer şöohn..." dedim, elini sıktım.

Tam o sırada baş mürettip içeri girdi, öbürleri önlemeye vakit kalmadan doğru bana yöneldi:

- Hasan Bey, bugün karakter tahlili yazısını vermediniz, makineler bekliyor!

Arkamı döndüm. Patron baş mürettibi bir bahaneyle geri çevirdi ama avukatın da bakışlarında bir kuşku bulutu dolaştı. Avukat,

- Sayın doktordan bir ricam var, dedi. Ben bir hanımla evlenmek niyetindeyim. Hanımın mektuplarındaki el yazısından acaba karakterini öğrenebilir miyim? Profesörün yapacağı karakter tahliline göre evlenip evlenmemeye karar vereceğim.

Patron Fransızca'ya çevirdi. Tercüman Almanca'ya çevirdi. Ben bu kez zınk dedim kaldım. Patronun gözünün içine baktım. «At bişey!..» diye işaret etti. Başladım sallamaya:

- Das aynın lugen ubed zihte şlahm. Murger dre nah vigozen mayne...

Tercüman sözüm ona bu saçmayı Fransızca'ya çevirdi. Patron da avukata Türkçesini söyledi.

Sayın profesör, «Tabii, derhal yaparız! Karakterini tahlil ederiz.» diyorlar.

Avukat bu kez, «Ben biraz Almanca bilirim, ama profesörün söylediklerinden hiç bir şey anlayamadım!» demez mi!

Patron hemen,

- Profesör Kuzeybatı'dandır, onun dilini Almanlar bile zor anlarlar, dedi.

O gün terslik üstüste. Kahveci içeri girdi, bana,

- Hasan Bey çay sizin mi? diye sordu.

Patron çayı aldı, kahveciyi sepetledi. Ama avukat büsbütün işkillendi ve tam o sırada büyük felaket koptu. Her gün birkaç kez gelip giden, kendimi hep yok dedirterek atlattığım bizim mahallenin bakkalı girmesin mi içeri! O kadar kişinin içinde bağırdı:

- Şükür görüştüğümüze Hasan Bey!.. Günde on kere gelip gidiyoruz. Ayıp yahu!.. Bugün yarın, bugün yarın, ne atlatıp duruyorsun beni? Veresiye verdikse kötülük mü ettik?

Patron, bakkala,

- Ne istiyorsunuz beyim, dedi, o zat Türkçe bilmez.

- Ne? Türkçe bilmez mi? Allah Allah!.. Fasulyeyi, sovanı alırken bülbül gibi konuşuyordu da beni görünce dili mi tutuldu?

Bana döndü:

- Hasan Bey, laf anlamam, para!..

Cevap verdim:

- İh bin gayne ah zaytung zihn!..

Bakkal sersem sersem yüzüme baktı:

- Sen çıldırdın mı be?...

- Yevol!.. Şugenabm zule mi hen...

Bizim tercüman dayanamadı, kik... diye kıkırdamaya başladı. Avukat şaşkınlık içinde, bir bana, bir patrona, bir bakkala bakıyor.

Patron bakkala döndü:

- Birader, sen bu zatı başkasına benzettin... Bu adam Alman profesörü...

Alman profesörü mü? Demek bu herif adamakıllı dolandırıcılığa başlamış. Beyim, sizi Alman profesörüym diye kandırmış. Baksana suratına?.. Böyle Japon suratlı Alman gördün mü sen ömründe?...

Ben gayet asık bir çehreyle, sözde etrafımda neler olduğunu soruyorum.

- Zi goyner kamaradm şiftangın zuhne.

Avukat tercümanı itti, bana döndü:

- Neye suratın kızardı?

Ben artık, o sıra, Alman profesörü olduğumu unutmuşum.

- Bilmem!., dedim.

Avukat,

- Tuuuu!.. dedi, çıktı.

Bakkal da onu taklit etti, gitti. Patronla başbaşa kalmıştım. Mendilimi çıkardım, yüzümü, gözümü siliyordum. Patron,

- Bir işi beceremedin be, yüzüne gözüne bulaştırdın. Aylığından on lira kesiyorum. Yazıklar olsun! Tuuu sana!., dedi, o da gitti.

Aziz NESİN